Poštnina plačana v gotovini.

Ljubljana, 9./III. 1922. — II./10.

Emil D. Stefanović
lastnik in odgovorni urednik

M. L.

V pravni državi?

K definitivnemu razpustu »Splošne železničarske organizacije«.

I.

»Pravna država« je ena izmed najvažnejših pridobitev meščanske demokracije. *Zaupanje v zakone in nepristranost sodišč*, to so oni temeljni stebri, na katerih slone evropske kulturne države, to tvori bistveno vsebino »pravne države«. V deželah, kjer tega ni, tam vlada samovolja, tam je posameznik izročen pravni nesigurnosti, je izročen samovolji. V mednarodnem življenju smatrajo take države za manjvredne in narode takih držav smatrajo, da stoje še na nizki stopnji kulture. Take razmere so vladale v srednjem veku in vladajo danes povsodi tam, kjer je ljudstvo izključeno, da bi sodelovalo v političnem in gospodarskem življenju. To je danes predvsem slučaj v kolonijah kapitalističnih držav.

Kdor promatra razmere pri nas v Jugoslaviji, se mora nehote vprašati, ali smo še v pravni državi, ali spadamo še med kulturne države v Evropi, ali pa smo morda že padli v stanje kolonije, kjer ne odločujejo zakoni in kjer vlada samovolja sodišč?

»Obznana« in »Zakon za zaščito države« sta ustvarila v državi dvoje vrste državljanov. V eno vrsto spada proletariat, ki je postal popolnoma brezpraven, ki nima pravice svobodnega združevanja v strokovnih, gospodarskih in političnih organizacijah, ki je izključen iz političnega življenja, ki ne najde zaščite ne pri političnih in ne pri sodnih oblasteh. V borbi za vsakdanji kruh ga neusmiljeno izkorišča in izrablja kapitalistični podjetnik in naj bo to potem zasebnik ali pa država. Če se hoče braniti, ga proglase za nezadovoljneža in protidržavnega elementa. Podjetnik ga odpusti iz službe, preganjajo ga iz kraja v kraj, če živi onkraj Save, ga poleg tega še zapro, batinajo in mučijo po ječah. Rodbine umirajo lakote. Ali so že kedaj premišljevali oni, ki vse to počenjajo, kako mora biti v duši teh bednih, ali so že kedaj premišljevali, kaj se dogaja v dušah preganjanih, ali so se že kedaj zamislili v njihov položaj? Morda pa mislije, da to niso ljudje, da jim manjka razum in čustvo?

Quousque tandem? Kako dolgo še? In kje so meje?

II.

Zopet je bilo te dni završeno eno poglavje iz življenja našega delavstva v boju za pravico. In ta pravica je ležala mnogo bolj na dlani kakor ona Cankarjevega hlapca Jerneja. Ali zaman so iskali naši železničarji pravice. Niso je našli ne pri političnih ne pri sodnih oblasteh, povsodi so bila zaklenjena vrata.

Slovenski železničarji so imeli svojo strokovno organizacijo. »Splošna železničarska organizacija« je neustrašeno zastopala interese slovenskih železničarjev. V ozki zvezi s hrvatskimi in srbskimi sodrugi je vodila organizacija boj za zboljšanje gospodarskega in socialnega položaja železničarjev, vodila je boj proti korupciji pri upravi železnic. Mnogim je bila na poti »Splošna železničarska organizacija.« Sledimo ji po njenem križevem potu!

Dne 27. julija 1921 je sprejel takratni predsednik od ljubljanskega policijskega ravnateljstva odlok, s katerim se je ukinilo vsako nadaljne delovanje društva in sicer na podlagi »Obznane«. Kot vzrok se je navajalo, ker so člani društvenega vodstva organizirani v protidržavni komunistični stranki. Obznana je izšla 29. decembra 1920 in je že takrat ukinila delovanje komunistične stranke. In vendar trdi policijsko ravnateljstvo dne 27. jul. 1921, t. j. sedem mesecev po Obznani, da so člani društvenega vodstva organizirani v komunistični stranki, *ki je takrat ni bilo.* Odlok je temeljil na pravno neutemeljeni podlagi. Pozneje se je organizacija za nekaj tednov zopet otvorila, ali takoj zopet ukinila.

Dne 20. septembra 1921 pa je pokrajinska uprava za Slovenijo na podlagi zakona za zaščito države organizacijo razpustila, češ da se je dognalo, da sodelujejo v društvenem odboru, kakor tudi v vodstvu uprave pristaši komunističnega pokreta in da se je imenovana organizacija bavila z nedopuščenimi in protizakonitimi agitacijami. To so bile trditve pokrajinske uprave.

Predvsem je značilno eno naziranje pokrajinske uprave. Po njenem naziranju ne sme sedeti v odboru kake strokovne organizacije človek, ki ima svoja politična naziranja, tak človek bi bil na podlagi tega v vsaki organizaciji brezpraven.

Ali težišče odloka leži predvsem v trditvi, da se je bavila »Splošna železničarska organizacija« s politično agitacijo. Predstavniki razpuščenega društva so vložili pritožbo v smislu zakona v upanju, da ji bode možno pred sodnikom dokazati, da so trditve pokrajinske uprave neresnične.

V smislu zakona je predsednik po advokatu dr. Frlanu vložil tekom treh dni, t. j. 27. septembra 1921 pritožbo pri policijskem ravnateljstvu na deželno sodišče v Ljubljani. *Deželno sodišče v Ljubljani je pritožbo zavrnilo, češ da je bila prepozno vložena,* ker je prišla na sodišče šele dne 3. novembra 1921. Kot razlog se navaja, da pritožba ni bila vložena na pravem mestu, vsled česar ni prišla pravočasno na sodišče.

Deželno sodišče se je postavilo na stališče, da bi se bila morala pritožba vložiti pri njem.

Nato se je vložila pritožba na najvišje sodišče v predpisanem roku. *Stol sedmorice v Zagrebu pa je te dni poslal svoj sklep, s katerim zavrača pritožbo, češ da je bila prepozno vložena.* Pritožba se je vložila dne 17. novembra 1921 pri deželnemu sodišču v Ljubljani. *Najvišje sodišče pa v utemeljitvi svojega sklepa trdi, da bi se morala vložiti pritožba ne pri deželnemu sodišču, marveč na prvo stopnjo, t. j. pri oblasti, pri kateri je predsednik vložil prvo pritožbo, radi česar pa jo je zavrnilo ljubljansko deželno sodišče.* Ker se ni možno dalje pritožiti, je seveda društvo definitivno razpuščeno.

Deželno sodišče je zavrnilo pritožbo, ker je mnenja, da bi se morala vložiti pri njem, najvišje sodišče pa zavrne nadaljno pritožbo ravno radi tega, ker se je nova pritožba vložila pri deželnemu sodišču.

Iz vsega tega sledi čisto jasno, da sodišče ni ugotovilo resnice, marveč da je vsled formalnosti, ki pa ni utemeljena, zavrnilo pritožbo, ne oziraje se na to, ali je vodstvo organizacije kaj zakrivilo ali ne.

Čitali smo utemeljitev obeh sklepov, ali ta utemeljitev je tako meglena in nejasna, da se človeku nehote usilijo različna vprašanja.

Za ruske stradajoče.

Katastrofa ruskega naroda postaja vsak dan večja. Že mesece in mesece se v Zapadni Evropi piše in agitira za nesrečne žrtve, katerih življenje je v vedni smrtni nevarnosti radi velike vremenske katastrofe minulega poletja. **Velik del Evrope sicer sočustvuje z nesrečnim ruskim narodom — a sočutje je več ali manj ostalo samo v besedah. Človeštvo je po svetovnem mesarenju postalo tako zmaterializirano, da je izgubilo vsak čut mednarodne solidarnosti in vso ljubezen do trpečih žrtev.**

Danes se socialna vprašanja rešujejo pri čaši dobre kave po kavarnah ali pa pri kapljici alkohola po beznicah. Zato se ne čudimo, da Evropa dejansko ne pomaga ruskim žrtvam.

Velik del evropejske javnosti se še prišteva k »pozitivnemu« krščanstvu — seveda samo v besedah; tudi ljudske mase hočejo biti še moralne. **Škoda le, da je »moralna« Evropa že davno pozabila osnovno zapoved dejanske ljubezni do sotrpinov.**

Katastrofa ruskega naroda je dokaz, da Evropa tiči v globokem brezdnu propalosti; izgubila je ljubezen do bližnjega in pogazila v blatu materializma svojo človečansko naravno solidarnost. Drugače ne bi narodi pripustili, da umirajo v Rusiji milijoni trpečih od lakote, a v Zapadni Evropi pa se žrtvuje milijarde za luksus, za militarizem in za druge nekulturne razvade.

Če bi Evropa imela le malo morale, bi se mase dvignile in prisilile svoje vlade, da bi že lansko jesen dovolile kredit, ki ga je zahteval Nansen v imenu človekoljubnosti! A tega ni storila. Zato pa je že podpisala svojo obsodbo, ki jo bo izrekla zgodovina nad našo dobo.

Vendar pa se je za ruske žrtve darovalo precej milijonov. To pa je predvsem zasluga razredno zavednega mednarodnega proletariata, ki je relativno največ žrtvoval trpečemu delovnemu ruskemu ljudstvu.

Slovenski proletariat! Zavedaj se tudi ti svoje človečanske dolžnosti in žrtvuj kolikor moreš za nesrečne ruske gladujoče.

Prosimo vse zavedno delovno ljudstvo, da nam čimprej pošlje svoj dar za ruske gladujoče!

Darove pošljite na naše uredništvo.

Doslej so darovali:

Kunc 5 Din., Martvos 5. Din., Jamnik 5 Din., Neimenovani 10 Din., Semenič Viktor, zbral v drž. protez. del. 217.50 Din., Dular Metod 15 Din., Praprotnik Anton 5 Din., Burnik 2.50 Din., Rant 2.50 Din., Kratofil Drago 2.50 Din., Finger Anton 5 Din., Rupnik Anton 2.50 Din., Piskar Ivan 4.50 Din., Druhanč Franjo 3 Din., Urbar Jernej 2 Din., Griv Anton 1 Din., Cerar Ivan 2 Din., Jeri 1 Din., Karvatec Jožef 5 Din., Novgl Maks 2.50 Din., Majerič Joško 1 Din., Šan Josip 2.50 Din., Turcu Simon 2.50 Din., M. Bole 5 Din., Fekonja Mirko 1 Din., Belec 2 Din., Grm 1 Din., Blatnik Franc 2 Din., Reiner Matko 3 Din., Rozman Ivan 1 Din., Čuk Marko 3 Din., Maguša Joško 2.50 Din., Likeb Josip 2.50 Din., Kapno Andrej 3 Din., Češen Alojz 2.50 Din. Ostalo 219.50 Din. Skupaj 772.50 Din.

Mednarodni pregled.

PRED GENOVSKO KONFERENCO.

Končno se je mednarodna gospodarska konferenca odgodila za nekaj tednov. Natančni datum še ni določen.

Ker angleška vlada ni odgovorila na francoski memorandum, ki ga je poslal v London Poincaré in ker v uradnem komunikeju o boulogneskem sestanku med Lloyd Georgem in Poincaréjem ni govora o kakem popuščanju od strani Anglije, se že lahko konstatira dejstvo, da gre Francija brezpogojno na konferenco. Tako je končno francoski šovinistični imperializem moral kapitulirati.

Koncem februarja se je na medzavezniški konferenci osnoval nekak konzorcij za gospodarsko obnovitev. Zdi se, da bodo zapadne države zahtevale od Sovjetske Rusije nekih garancij in da jo bodo priznale le pogojno.

Gotovo je le eno: Rusija se bo udeležila konference le kot enakopravna drugim državam — ali pa ne bo šla v Genovo. Sovjeti so nepopustljivi. Še pred nekaj dnevi je Čičerin izjavil: »Če bi se za Rusijo določila neka 6 mesečna preizkušnja, bi se ne udeležila konference, ker je tak načrt nespremenljiv in žaljiv. Rusija stoji na stališču popolne enakopravnosti z drugimi državami in odklanja vsako obliko varuštva ali manjvrednosti.«

RUSIJA.

Komunisti in nova gospodarska politika.

Na svojem zadnjem vseruskem zborovanju je ruska komunistična stran-

„DELAVSKE NOVICE" izhajajo vsak petek.
Uredništvo in upravništvo: Turjaški trg 2.
Letna naročnina . . . . . 120 K
mesečna naročnina . . . . . 12 K
Posamezna številka 3 K.

ka odobrila novo gospodarsko politiko sovjetske vlade.

Bila bi usodna napaka Sovjetske Rusije, če bi se ne prilagodila dejanskim razmeram, ki so nastale vsled meščanske vojne in vsled vojnih intervencij Zapada. Danes je predvsem potrebno, da se Rusija notranje konsolidira; odtod njena prva življenska potreba, da se obnovi in utrdi industrija. Sredi kapitalističnega sveta pa se gospodarsko življenje velikega ruskega naroda ne da urediti brez nekih koncesij inozemskemu kapitalizmu.

Zato je prva skrb sovjetske vlade, da naredi red v razrvanem finančnem gospodarstvu. Potom dobre izvozne politike in smotrenega gospodarskega napredka v notranjosti države bi se finance kmalu uredile.

Sovjetska vlada pa se tudi dobro zaveda, da je poleg industrijske obnovitve potrebna tudi poljedelska obnovitev. Komunistična stranka zahteva, da nacionalizacija zemlje ostane v veljavi in da se pusti kmetu popolna svoboda glede obdelave zemlje in da se z vsemi sredstvi pospešuje poljedelski napredek in zadružništvo.

Bistvena pridobitev delovnega ljudstva — nadzorstvo nad proizvajanjem — pa ostane nedotaknjena. Ruski proletariat se bo sicer poslužil sodelovanja kapitalističnega Zapada, da se gospodarsko opomore; ostane pa še nadalje gospodar v svoji sovjetski republiki. Zato so »kompromisi«, ki jih sklepajo sovjeti, pač bistveno različni od socialističnih kompromisov v meščanskih državah.

MEDNARODNA KONFERENCA V MOSKVI.

Zadnji mednarodni kongres je zahteval od strank po posameznih državah, naj gredo med ljudske mase, da jih pridobijo za visoke cilje razrednega delavskega pokreta. Zato so se komunistične stranke v nekaterih državah z vso vnemo zavzemale za enotno fronto vsega delavstva (Italija, Nemčija, Češka), drugod pa so se komunisti posvetili delavski prosveti.

Konferenca v Moskvi ima predvsem nalogo, da se enkrat resno obravnava vprašanje, kako se sklepi mednarodnih kongresov morejo v praksi izvesti in kakšne skušnje so si pridobile posamezne stranke.

Komunistična internacionala namerava uporabiti svoje praktične skušnje za morebitne mednarodne akcije.

V prvih sejah konference so podali delegati podrobna poročila o stanju komunističnih strank v zapadnih državah.

V imenu **balkanske federacije** je govoril Bolgar **Kolarof.** Opisal je bedni položaj razredno zavednega delavstva, odkar so posamezne balkanske države nastopile proti delavstvu z izjemnimi zakoni in odkar vlada buržuazna reakcija in beli teror. Najhujši teror vlada v Romuniji; pa tudi jugoslovanski proletariat čuti le predobro »nežno negovanje« svoje buržuazne reakcije.

O splošnem političnem položaju v kapitalističnih državah je 26. febr. govoril **Zinovjev.** Poudarjal je, kako trezno je presojal svetovni položaj zadnji mednarodni kongres, ki je zahteval od vseh strank novo, umerjenejšo politiko, zavedajoč se, da se svetovna revolucija razvija dokaj počasneje kot ruska. Iz nove taktike pa še ni treba sklepati, da je internacionala krenila na desno. Zato je vse obsodbe vredno, da nekateri ekstremistični desničarji in levičarji ne odobravajo nove politike in s tem dejansko podpirajo buržuazno reakcijo.

Radek je poročal o razgovorih, ki jih je imel s predstavnikoma 2½ internacionale Ledebourjem in Adlerjem. Govorili so o nameravani konferenci vseh treh socialističnih internacional, ki jo misli sklicati komunistična internacionala; konferenca bi obravnavala najvažnejša vprašanja sedanjega mednarodnega proletarskega pokreta: obnovitev opustošenega ozemlja, priznanje sovjetov, 8urni delavnik in brezposelnost. Zastopniki 2½ internacionale soglašajo z dnevnim redom konference, a so izjavili, da se amsterdamska strokovna internacionala nikakor noče sestati z delegati rdeče strokovne internacionale.

Komunistična internacionala zahteva predvsem odločnih dejanj in ne samo slovesnih demonstracij.

Konferenca naj bi se sešla v Milanu ali v Turinu.

Zinovjev je imel referat o enotni fronti. Poudarjal je dejstvo, da mednarodni kapital organizira enotno ofenzivo proti delavskemu razredu; zato pa je treba mase organizirati v enotni defenzivni bojni črti.

»Je pa podlo sumničenje, če kdo misli, da Rusija oznanja novo taktiko iz sebičnih ozirov. To ni prvič, da priporočamo enotno fronto: Lenin jo je poudarjal že v »Otroški bolezni« . . .

Ni potrebno poudarjati, da je ta taktika nevarna, a mi smo poznali že druge nevarnosti. V argumentih naših francoskih sodrugov proti enotni fronti se nam kaže upravičen ljudski strah pred reformizmom. Ta strah vidimo tudi pri naših najboljših čeških sodrugih v strokovnih organizacijah; a znali so poučiti delavstvo in mu pokazati, da gre za mobilizacijo proti kapitalistični ofenzivi.«

ANGLIJA.

Brezposelnost v Angliji je še vedno najbolj pereča rana v socialnem življenju, ki duši srečo nešteto delavskih žrtev.

Grozijo pa še vedno nove gospodarske krize. **Delavstvo v pristaniščih** je s 113.537 glasovi proti 11.062 odklonilo predlog delodajalcev, ki hočejo znižati plačo. Ta referendum bo mogoče imel nedogledne posledice v gospodarskem življenju angleškega proletariata: delodajalci grozijo z izprtjem (lock-out), ki bi bil najbrž največji, kar jih pomni moderno kapitalistično proizvajanje.

Odločilo se bo sredi marca.

Pa tudi v **železni industriji** grozi podobna kriza.

Glavni vzrok, zakaj hočejo podjetniki delavstvo izpreti je, da se poslužijo nekvalificiranega delavstva, ki naj bi izpodrinilo kvalificirano; na ta način bi uvedli veliko konkurenco med delavstvom in bi mu mogli lažje vsiliti znižane mezde.

Kriza angleške koalicije. — Politično življenje sedanje angleške vladne koalicije se razdvaja. Najmarkantnejša osebnost koalicije — Lloyd George — ne more več dolgo zadržati razkroja, ki mora nujno priti v najkrajšem času.

Kot dalekoviden meščanski politik je Lloyd George že dalj časa dosledno stremel za tem, da se gospodarsko življenje Anglije notranje konsolidira. Pri svoji velikopotezni politiki pa je naletel na odpor pri svojih lastnih somišljenikih; nastali sta v koaliciji dve struji: **šovinistična,** ki noče ničesar slišati ne o Genovi ne o odnošajih do sovjetov; **oportunistična,** ki hoče predvsem obnoviti gospodarsko življenje.

Angleški kapitalizem je velekapitalizem v pravem pomenu. Njegovo jedro tvori meščansko misleči in trgovsko najbolj agilen element, ki opazuje gospodarsko življenje s treznim očesom. Zato se zaveda, da je brezposelnost treba odpraviti, ker uničuje vedno bolj vse gospodarsko življenje; misli pa, da bo to mogoče s tem, da izpelje svoj utopičen načrt: da zakrpa razrvano gospodarsko življenje z reformami, ki naj bi za vedno utrdile »predpravice« posedujočih.

Ne more se pa tajiti, da je politika Lloyd Georgea res velikopotezna. Njegova zamisel genovske konference, priznanja sovjetov in trgovskih stikov z njimi, olajšanje bremen »premagani« Nemčiji . . . Njegovi gospodarski načrti so vzdramili Evropo.

NEMČIJA.

Socialistična konferenca. — 26. februarja je zborovala v Frankfurtu socialistična konferenca socialnih reformistov 2. in 2½ internacionale. Zastopani so bili angleški, francoski, belgijski, avstrijski in italijanski reformisti.

Obravnavali so zlasti vprašanje obnovitve opustošenega ozemlja v Franciji in Belgiji, kakor tudi vprašanje razorožitve in evakuacije zasedenega ozemlja.

Zborovali so možje, ki so si stavili za življensko nalogo, da s svojimi reformističnimi injekcijami vzdržijo kolikor mogoče dolgo pri življenju razkrajajoči se kapitalistični družabni red. Zato pa so tudi njihove resolucije take, da bi jih brez skrbi lahko podpisala in podpirala vsaka buržujska vlada.

Nemška politika nasproti sovjetom. — Splošno je sedaj prevladovalo mnenje, da se nemška republika približuje Sovjetski Rusiji in da skuša z njo skleniti tesne trgovske zveze. Kljub temu pa se zadnji čas opaža, da se bo Nemčija v svoji gospodarski politiki naslonila na kapitalistične velesile Zapada.

Nemčija kot premagana država ne more živeti gospodarsko neodvisno življenje. Zato pa se nemška buržuazna republika orientira vedno bolj proti Londonu. Res, da si je Sovjetska Rusija zelo prizadevala, da si zagotovi nemško prijateljstvo; tudi v interesu delovnega ljudstva bi bilo, da se Rusija in Nemčija zvežeta proti imperialističnemu Zapadu.

Nemškemu kapitalu ne gre za ljudsko dobrobit. Če bi se zvezal s Sovjetsko Rusijo, bi se sicer gospodarsko kmalu kolikortoliko konsolidiral; obenem pa bi odprl pot ruski boljševiški revolucionarni propagandi. Zato nemški kapital tako krčevito išče boljših stikov z zapadnim velekapitalom.

V deželi socialnih reformistov. — Nemški razredno zavedni proletariat se dobro zaveda, kako nepošteno in izdajalsko je v zadnji železničarski stavki postopalo socialnodemokratsko vodstvo strokovnih organizacij. Nastopilo je odkrito proti stavkujočemu delavstvu in podpiralo nasilstva in reakcijo nemške vlade.

Stavka sama je mnogim reformističnim organizacijam odprla oči. Začele so se približevati rdeči strokovni internacionali. Komunistična stranka je ravno radi svoje odločne borbe za koristi izdanih organizacij tekom stavke pridobila velik moralen ugled.

Tudi neodvisne socialistične strok. organizacije, ki so bile dosedaj solidarne z večinskimi socialisti, so se po stavki morale približati h komunistom.

Catholicus:

Nravnost in marksistični kolektivizem.

(Konec.)

Gospod Terseglav ne more spraviti našega etičnega stališča v sklad z našim siceršnjim stališčem. Nam se ne zdi nezdružljivo. Marksizem je za nas edino pravilna naučna metoda v sociologiji, ki na dosleden način in potlačenim razredom v korist rešuje socialna vprašanja, ki se v bistvu sučejo okoli osnovnega vprašanja, čigava naj bodo produkcijska sredstva in zemlja. Zato je kolektivizem eminentno gospodarskega značaja. A to nas pa nikakor ne more ovirati, da ne bi priznali pozitivnih etičnih načel, kar pa nujno spada v čisto drugo sfero — pred forum svobodne vesti. Tu pa mora biti merodajen človeški razum in človeška vest. Merodajna so sledeča dejstva: Če si kdo more predstavljati vesoljstvo kot čisto slučajen skupek prvin, ki so se v dolgi dobi razvoja združile v harmonično celoto — svobodno mu! A vsak se mora zavedati, da je bilo vedno dosti trezno mislečih ljudi — tudi med največjimi učenjaki! — ki si postanek življenja in sveta niso mogli drugače razložiti, kot da so priznali nad tvarnim svetom duhotvorni svet in dosledno Boga. *Zato spada vprašanje nravnosti, ki priznava nadčloveške ideale, v področju svobodne vesti, ne pa kakega kulturno-socialnega sistema.* Če se zato kot marksisti postavimo na pozitivno etično stališče, se še nikakor nismo oddaljili od gospodarskih smernic marksističnega kolektivizma; to tem manj, ker mislimo, da moramo meščansko materialistično naziranje najodločneje zavrniti, ker običajno pomeni samo krinko za meščansko eksploatacijo.

V današnji družbi vlada velik odpor proti veri vobče. Brez dvoma je temu kriva cerkev sama. Saj se že preprosti ljudje ne morejo otresti misli, da cerkev drži s posedujočimi sloji. Vrhtega se pa duhovščina, pozabivši na svoj apostolski delokrog, v socialno-politični akciji eksponira za določeno reformistično strujo SLS; podobno tudi drugod. Na vsak način pa mora razredno zavedni proletariat odbijati tudi dejstvo, da se v cerkvi tupatam sliši kaka reakcionarna trditev, ki spada v socialno-političen delokrog in ne v verskega. Tako je n. pr. v zadnjem pastirskem listu ljubljanskega škofa nekaj mest, ki slikajo marksiste kot ljudi, ki pripravljajo grozno klanje; »ako se jim posreči, tekli bodo potoki krvi po mestih in celo po vaseh vesoljne Evrope.« (Škof. list 1922. l. 6.) To so dejstva, ki porajajo dan za dnem nova nesporazumljenja! In take trditve prihajajo »ex cathedra«, t. j. vežejo nekako obvezno vernike v njihovi vesti! Vse to pa je — *enostransko;* ni utemeljeno na podlagi kulturnega programa. Odpor pa rodi odpor in opozicijo, ki gre pri nekaterih duhovih do negacije krščanstva! — To je en činitelj, ki pospešuje protiversko gonjo; seveda pa je na delu še mnogo drugih *činiteljev. Vsekako pa naši meščanski ideologi te činitelje premalo upoštevajo, ker zvračajo vso krivdo na proletarski revoluc. - progresiven element.* Če bi se cerkev dosledno uveljavljala samo kot eminentno verska institucija in ne tudi kot ekspozitura kake socialno-politične doktrine, bi se moderno socialno gibanje brez dvoma kmalu orientiralo v popolnoma objektivno smer.

Zato se ne čudimo, da je v preteklih desetletjih marsikateri socialistični agitator izdal parolo: Vera je zasebna zadeva. Formula sicer ni ne srečna ne točna, ker se v taktiki napačno umeva. Menda bi bilo bolj objektivno, če bi rekli, da je *vera stvar svobodne vesti.* Na noben način pa bi se to načelo ne smelo uporabljati v »kulturnobojne« in partizanske namene, kar je vedno atentat na svobodo vesti pozitivno vernih članov človeške družbe.

Gotovo pa je tudi, da mnogi »zgodovinskega materializma« ne pojmujejo pravilno. Tu je predvsem treba upoštevati dejstvo, *da zgodovinski materializem ni identičen z meščanskim materializmom.* Meščanski (filozofični) materializem si stavi za glavno nalogo, da s svojega materialističnega stališča razloži *bistvo mišljenja in kot tak zanikava duhotvorni svet in transcendentne ideje.* Zgodovinski materializem pa motri le *spremembe mišljenja, ki se vršijo pod prav konkretnimi socialnimi činitelji.* Neovrgljivo dejstvo je n. pr., da kapitalistični sistem drugače vpliva na pravne in nravne pojme o družbi, o človeku . . . drugače zopet sistem socialnega suženjstva v antični dobi. *Pojmi in ideje stoje torej pod vplivom socialnih razmer; ne sicer v svojem bistvu, temveč le v svoji zunanji manifestaciji, ki pride v poštev v konkretnih razmerah.* Le tako si moremo razložiti dejstvo, da v kapitalističnem družabnem redu kak posamezni kapitalist priznava pozitivno etiko, a kljub temu mirno gleda, da v njegovi tovarni delavstvo strada, deloma pa celo živi v največjem pavperizmu. Misleč marksist opazi to bistveno nasprotje med teorijo in prakso takoj; povprečen človek že težje, ker je njegovo mišljenje popolnoma pod vplivom konvencionalne meščanske ideologije, ki sankcionira kričečo razliko in zastruplja vse socialno pojmovanje.

Za marksista je zgodovinski materializem le socialna teorija, ki mu najjasneje razloži socialni razvoj družabnega organizma, kakor je za fizika atomistična teorija do danes najboljša v opazovanju naravnih pojavov.

Če bi pa marksistični ideolog posegel tudi preko področja zgod. materializma na polje filozofičnega materializma in bi skušal razložiti izvor nravnih načel z materialističnega stališča, bi zgodovinskega materializma ne pojmoval pravilno. To naziranje prodira v naprednem svetu, a zmagalo bo šele v kolektivistični družbi, ko odpadejo okovi nesvobodne vesti in krivičnega družabnega reda.

Tako imajo komunisti in neodvisni socialisti večino delavstva za sabo.

To čutijo dobro večinske organizacije. Zato se v Nemčiji danes opaža isto gibanje kot drugod. Reformistični birokrati strokovnih organizacij so pričeli izključevati razredno najzavednejše člane. Na ta način hočejo delavstvo terorizirati in obdržati v svojih krempljih.

Radi zadnje stavke se je pričelo »čiščenje« strokovne železničarske organizacije. Izključili so že nekaj izrazitih komunistov iz enotne strokovne organizacije.

To bo pa pospešilo ločitev duhov, kakor v drugih državah.

PODGORSKI:

Živela delavska solidarnost.*

1.

Vsi rudarji v zvezi eni,
naj bi roke si podali,
bili složni, se ljubili,
vse povsod bi zmagovali!

2.

Če med nami bo nesloga,
tepla nas bo vse nadloga.
Če kot klerikalci, socialisti,
narodnjaki, komunisti,
se borimo med seboj
nam smejo se kapitalisti.

3.

Ko vladala je sloga tu med nami,
vse bolj prijazno je bilo v jami.
Na nas se zunaj ni kričalo,
še manj pa koga ven metalo.
To se pa zdaj čestokrat zgodi,
odkar med nami bratomorni boj besni.

4.

Seveda rože niso bile nam posute,
ker navajeni smo bili težke knute.
Če si ob mescu povišek plače dobil,
si ga tudi lahko kar kozarček popil.
Ko pa sedaj par slabih kronc povrh dobiš,
pa prav lepo doma za pečjo sediš.
Prej smo mi gostilne bojkotirali za špas.
zdaj pa gostilne bojkotirajo nas.

5.

Peterlin je zadnjič pravo zadel,
ko nam je o volilnih skrinjicah zapel,
in tudi jaz pravim danes tako,
za rudarje samo ena skrinjica naj bo,
v katero bomo mi krogljice metali,
v drugi pa se bodo buržuji med seboj kegljali.

6

Ti Janez narodnjak, zakaj se nek tako bojiš,
Bog in narod, rudar, ali ne veš, da tudi ti kolesa vrtiš!?
Če prekrižaš si roke, se bo kolesje ustavilo vse.
Zakona o delu in redu rudar ne pozna,
če prazen in lačen želodec ima!

7.

Ti Miha krščanski, Ti praviš tako,
saj vera potem v nevarnosti ne bo.
Prijatelj, ali ni Kristus že rekel tako,
pomagaj si sam, potem šele
Bog pomagal Ti bo.
Zato se ne brani podat nam roko,
saj žal Ti zato nikoli ne bo.

8.

Zdaj kličem tudi Vam nekdanji komunisti,
poglejte si svoje žuljave roke,
pa boste takoj razumeli vse.
Zapisan si pri nas le kot rudar
in tega pred vsem ne pozabi nikdar.
Pravica in prostost pride le takrat,
Če združen pod *eno* zastavo bo delavec *vsak*.

9.

Kaj pa Vi socialdemokratje
tudi, tudi ste rudarji,
če ravno ste že vsi do tega prišli,
da strelni mojstri ste postali,
tudi Vi nam bodete roke podali,
ker mi Vam odpustimo vse,
dasi vemo, da ste imeli
preveč k sebi obrnjene roke.

10.

Če pa nam Vi začnete govoriti
ni nam treba v bližino priti,
ako pa boste napadali nas,
bomo položili bič na Vas.
Sami veste, da ste ga hudo polomili,
ker točko osmo ste ubili,
da je sedaj brez kruha tisoče otrok,
odpusti pa naj Vam dobri Bog.

11.

Še enkrat Vam povem iz duše in srca
sovraštvo med nami naj konča,
poglejte si roke in prepričani ste,
da naše žuljave so vse.
Bratje, pod zemljo smo enaki vsi,
zato rudarska solidarnost naj živi.

---

* Pesem smo prejeli od sodruga rudarja-delavca, ki jasno izraža hotenje delavskih množic. — Op. uredn.

Strokovni pregled.

Poziv.

Odsek stavbinskih podjetnikov v Zvezi Indusrijcev je objavil dne 1. marca t. l., v vseh ljubljanskih listih sklep seje stavbnih podjetnikov z dne 23. februarja t. l. s katerim oktrojira mezde stavbinskim delavcem za celo Slovenijo, ne da bi se bil dosegel prej sporazum o tem zainteresiranimi stavbinskimi delavci, oz. brez sodelovanja strokovne organizacije stavbinskih delavcev, brez znanja delavske zbornice in inspektorata dela, kar znači, da si je ta gospoda uzurpirala pravico izkoriščanja tisoče stavbinskih delavcev, njihovih družin in njihove dece.

Stavbni podjetniki hočejo tako spraviti stavbinske delavce v suženjski položaj, kakoršnega zgodovina delavskega gibanja ne pojmi.

Postavili so se s tem nad zakon o delavskih zaupnikih in delavskih zbornicah in so s tem pokazali, da ne priznavajo obstoječih zakonov.

Mi se bomo pozneje s to atako teh nenasitnežev še podrobneje pečali, ali za sedaj jim povemo, da stavbinski delavci in njihove družine ne pripuščajo, da bi se napravilo iz njih sužnje in nečejo v nobenem slučaju definitivno vzeti na znanje mizernih diktatorskih mezd, ki so jih samovoljno in enostransko določili stavbni podjetniki, niti ne bodo pripuščali, da bi se kdorkoli igral z njihovim življenjem.

Besedo ima tukaj v prvi vrsti delavska zbornica odnosno inspektorat dela ter poverjenik za socijalno skrb. — Vprašamo te faktorje, ali more kdo v Jugoslaviji živeti kot samec in kako hoče zvdrževati rodbine, če ima dobiti na uro plače 5 kron, ki jo hočejo stavbni podjeniki oktrojirati s silo stavbinskim delavcem za letošnjo sezono.

Stavbinski delavci kot sezonski delavci delajo v enem letu, odbivši praznike, zimo in deževne dneve — največ 170 dni in bi potem znašala najnižja mezda stavbinskega delavca 6.890 kron na leto, najvišja pa 21.760 kron, dočim povprečna 18.280 kron, ali 47.20 kron dnevno.

To je kratek, ali žalosten račun.

Mi hočemo ta račun pozneje še natančneje razložiti.

V imenu vseh stavbinskih delavcev izjavljamo, da ne priznavamo suženjskih mezd, ki so jih protizakonito objavili delodajalci in ki jih hočejo vsiliti gladujočim stavbinskim delavcem za definitivne in obvezne, marveč zahtevamo sporazumno in pravično rešitev tega v prašanja za vse stavbinske delavce.

Ker so stavbinski delavci v zimski dobi raztreseni po svojih domovih, se od njihove strani ne morejo predčasno sprejeti nasveti glede nove tarife, kakor so to stavili stavbinski podjetniki, ki skušajo predčasno določiti samovoljno novo tarifo.

Tudi v drugih pokrajinah Jugoslavije izdelujejo stavbinski delavci šele sedaj svoje tarife, po čemer se ravnamo i mi v Sloveniji.

Pozivljamo delavsko zbornico, inspektorat dela, poverjenika za socialno skrb in pokrajinsko vlado samo, da v vprašanju življenske eksistence stavbinskih delavcev hitro pomaga in odstrani zlo — *ker glad nima oči.*

Ljubljana, 2. marca 1922.

M. S. O.

Zagrebška policija je zaustavila delovanje Medjusaveznega sindikalnega odbora za Hrvatsko in Slavonijo.

Razgovori za ustanovitev te strokovne organizacije niso pravno veljavni in ne morejo utemeljiti zaustavitev, zato vlada v delavskih vrstah velikansko razburjenje.

Kam gonijo naše oblasti trpinčeni narod? Potrebno bi bilo malo premisliti, kaj delajo s nepremišljenimi koraki, s katerimi odvzemajo delavstvu vse legalne metode, borbe za izboljšanje svojega položaja.

Zagorje.

V nedeljo, dne 5. t. m. se je vršil pri nas sijajno obiskan shod, katerega je sklicala »Zveza rudarskih delavcev« iz Trbovelj. Dvorana g. Mihelčiča je bila tako nabita, da so morali ljudje zunaj stati. Točno ob 4. uri otvori s. Ravnikar shod in prosi, da se izvoli predsednik in zapisnikar. Izvoljena sta bila s. Ravnikar predsednikom in s. Čebin zapisnikarjem. Nato poda predsednik besedo Kolšeku iz Trbovelj, ki nam v kratkih in jedrnatih besedah obrazloži pomen strokovne organizacije in kritizira dosedanje strankarske organizacije in njih napake, katere se morejo odpraviti le z nezavisnimi strokovnimi organizacijami. Obrazloži nam glavne točke pravil. K temu pozivlja tudi ono delavstvo, ki je že sedaj včlanjeno v strankarski organizaciji, da pristopi v to nezavisno strok. »Zvezo«. K drugi točki govori s. Repovš, ki nam tudi v kratkih in jedrnatih besedah pove, kako da je res prepotrebna strok. organizacija in da le na podlagi nezavisne strok. organizacije se more delavstvo rešiti, in zadobiti pravice, katere mu pristojajo; ako bo delavstvo združeno v eno močno strokovno fronto, takrat se bo lahko branilo proti združenemu kapitalu. Nato stavi predsednik vprašanje, ako so rudarji zato, da se ustanovi tudi pri nas v Zagorju podružnica »Zveze«. Komaj je spregovoril, že se začnejo burni klici »da«, »da«, živijo podružnica »Zveze«! Nato se izvoli pripravljalni odbor: s. Repovš Martin III. Bajc Fric, Mlakar Vinko, Kočevar Alojz, Kurent Franc, Umahne Franc, Golob Franc, Dolar Pavel, Brus Ivan, ki tudi takoj prevzame posle v podružnici Zagorje.

Po končani volitvi dobi besedo sodrug Bogve iz Trbovelj, ki obrazloži, kako se mora podružnica zadržati, da ne sme uvajati nikake politike v organizacijo in ne nasedati tujim agentom in provokaterjem, kateri so na delu samo zato, da bi zopet razbijali naše vrste, in onemogočili naše strokovno delovanje. Pozivlja tudi, da odbor katerega smo izvolili, podpiramo pri njegovem delu.

Nadalje k »raznem« ima še besedo s. Čebin, Ravnikar in drugi. Nakar pozdravljajo vsi novo nezavisno »Zvezo«.

Vsa zbrana množica enodušno pozdravi vse govornike in novo ustanovljeno podružnico, »Zvezo«. Ko je bil dnevni red izčrpan, zaključi predsednik lepo uspeli shod. Zbrana množica pa se mirno razide.

S tem je zopet pokazalo naše zagorsko delavstvo, da je ostalo zavedno in solidarno, da hoče organizirati samo v nezavisnih, razredno zavednih strok. org. »Zvezi rud. del.« podr. Zagorje.

Trbovlje, dne 6. marca 1922.

Fr. Bogve.

Pripravljalni odbor podružnice »Zveze« v Hrastniku. Predsednik Bedenik Franc, blagajnik Alt Jožef, tajnik Pektar Alojz; odborniki: Pepeljnjak I., Blaj Matija, Hiršl Franc, Peterlin Fr., Dobovšek Franc, Tanšek Jožef, Hrup Albin kot zastopnik kovinarjev.

Stavbinci.

Sodruge stavbinske delavce opozarjamo, da ne potujejo v Zagreb, ker se tamošnji stavbinci nahajajo v mezdnem gibanju.

Zveza stavb. delavcev.

Ženski vestnik.

Žene proletarke!

Resni časi so tukaj. Draginja narašča od dne do dne. Plača vedno enaka, ne dosežemo nikjer nobenega uspeha. Skrbi nas tarejo in premišljujemo, kaj bo. Otrok prosi mater kruha, a ona mu ga mora odreči. Opravičevati mora moža, oziroma očeta, da ne zasluži toliko, da bi imeli za vsakdanji kruh. Prirejajo se shodi proti draginji, in ti žena, kje si, kaj ti ne čutiš draginje, stokrat bolj kot mož. Kaj se skrivaš doma, pojdi na plan! Idi ob strani moža, da tudi ti poveš težnje o draginji, ki jih najbolj čutiš. Ali nimaš ti skrbi, da izhajaš s to malo, bi rekla sramotno plačo, ki ti jo prinese tvoj mož, da preskrbiš za celi mesec, da imaš tudi še na koncu meseca kaj na mizo postaviti. Ako si toliko preudarna, da znaš pri štedilniku opraviti svojo službo, katera je danes za proletarsko ženo najtežja, smela bi reči umetna v taki draginji, ki je danes. Torej žene pokažite se, da ve največ trpite v tej draginji. Povejte ljudem, ki imajo našo usodo v rokah, da to ne gre več dalje. Resolucije potujejo v Beograd ena za drugo, ena ostrejša kot druga. A, nazaj ne pripotuje noben uspeh. A, kako tudi, ali imamo kako drugo orožje v rokah, kakor kos papirja, katerega pošljemo v Beograd? **Me žene strnimo se skupaj z našimi možmi in zahtevajmo: proč z verigami, ki vežejo našim možem roke, proč z nagobčniki, ki jim mašijo usta. Orožje nazaj, da nam priborijo boljši koščck kruha, ki ga potrebujemo za vsakdanje življenje.**

Proč z zakoni o redu in radu, proč z zakonom o zaščiti države, ki ni drugega kakor zaščita kapitalizma in verižništva. Naši možje morajo biti prosti verig, ki vežejo roke, ako hočemo govoriti o pobijanju draginje in o zboljšanju našega bednega položaja.

Proletarka.

Dopisi.

Škofjaloka.

Težko je, ako je človek lačen, a še težje je, ako mora gledati kako mu gladujejo žena in njegovi nedolžni otročiči. Glad, glad, to je strašna sila, ki kliče po pomoči in ne pozna v dosego tega cilja nobene meje.

Gospodje podjetniki, industrijci ali ste bili že kedaj lačni, ali ste že občutili kedaj ta strašno neprijeten občutek, ali ste že gledali kedaj vašo ženo in nežno deco v pomanjkanju?

Zdi se mi, da vi tega ne poznate, temveč skušate samo kopičiti kapital, katerega izžemate iz naših žuljev, iz naše krvi.

Ako bi Vi poznali, kaj je to glad, sigurno ne bi mogli določiti brezobzirno in kruto tako nizkih plač stavbinskim delavcem, da je njihov eksistenčni položaj v resnici ogrožen.

Ali ste si na jasnem, kam nas gonite s krutimi določili? Ali vam je mogoče vzeti na sebe odgovornost napram delovnemu ljudstvu in državi?

Prepričan sem, da moje stvarno utemeljevanje ne bo omehčalo trdih src kapitalistov, o tem si je že delavstvo

davno na jasnem. Ali zato je potrebno, da si pomaga delavstvo samo, da se strne v močno vrsto, da zamore nastopiti boj proti kapitalu in svojim izkoriščevalcem.

Dovolj je bilo med nami sporov, dovolj so se mastili na ta račun kapitalisti, podjetniki!! Mi hočemo skupno v močni stavbinski organizaciji nastopiti za naše človeške pravice do življenja.

Živela nezavisna stavbinska organizacija! Le v njej je sloga, moč in naša rešitev. Stavbinec.

Jesenice. Na predavanju »Ljudskega vseučilišča« na Savi dne 3. marca t. l., čestitamo tem potom predavatelju o temi »svetovno socialističnega nazora v alkoholizmu«, sodr. Cerkveniku iz Ljubljane, ter ga prosimo da nas še večkrat poseti z njegovimi znanstvenimi in stvarnimi predavanji, za kar mu bodemo Jeseničani zelo hvaležni.

Več obiskovalcev.

MARIBOR.

Sodrug urednik!

Pri nas v Mariboru je delavstvo precej zaspano. To je pa razumno, ker so plače tako majhne, da otope človeku možgani od skrbi, kako bo preživel z 2000 K sebe in svojo družino. Vidite, to je povod, da se ne oglašamo nič v javnosti. Treba bi bilo močnih strokovnih organizacij, kajti le v njih je sila in moč delavstva, ali pri nas je stvar težka, ker je mnogo takih, ki so že obupali nad vsakim delom, ker so jih do sedaj različne stranke vlekle za nos, obljubljevale jim gradove storile pa nič. Zato ima delavstvo v vsako novo akcijo nezaupanje, češ, saj tako ne bo nič.

»Delavske Novice« se pri nas počasi ali lepo razvijajo. Vsem se dopade, da pišejo resno, zmerno ali vendar z vso odločnostjo branijo pravice delavnega ljudstva.

Tudi v nas že zdavnaj klije zahteva po združitvi vseh delavskih in kmečkih slojev v

enotno fronto

proti kapitalistom in izkoriščevalcem. Kaj bi se delovni narod klal in grizel med seboj, medtem ko se kapital na njegovem sporu debeli in se mu hudobno smeji, češ le tepite se med seboj in pustite moj žep na miru. Spomnil sem se pri tem na pesem, ki smo se jo mislim nekdaj učili:

Trpin že mori
trpina brata,
kako strašna
slepota je človeka.

Ali ne kaže ta pesem resnični položaj delastva in prave vzroke njegove bede? Iščimo pota in strnimo se v skupno enotno fronto vsega delavstva, ker le v močni delavski organizaciji je rešitev iz bede in izkoriščanja. Vsak spor in razdor med delavstvom pa le goji strupeno kačo na svojem srcu — grdo kačo, ki se imenuje kapital.

»Delavske Novice« se naj naprej odločno borijo za celokupni delavski razred, da se bo dosegla enotna fronta. Tistim pa, ki so proti temu, je treba temeljito posvetiti v njihove koritarske duše in jim razkrinkati umazane in zahrbtne namene kupčevanja z delavskimi žulji.

Živela enotna fronta delovnega naroda!

Trpin iz tovarne.

Neka ide!

Dobro se spominjamo železničarji krilatih besed gospoda pomočnika ministra Saobračaja, g. Jelića — »neka ide!«

Železničarji, ki so bili vajeni delati pod dobro upravo in z uspehom, so se zoperstavljali diletantskim naredbam g. pomočnika — in marsikateri, ki ni mogel zdržati in gledati ubijanja železnice — je dal ultimatum ali delajte tako, s pametjo — ali pa grem. Dobil je redno za odgovor: »Neka ide!« Šli so — in ni jim žal, da so šli! — In ta bolezen, — pustiti do 15. službenih let in najti si drugod neprimerno boljšo eksistenco — se je tako razpasla — da se čudimo eden drugemu!

Zdaj vsak lahko ve in zračuna, — kje se lažje preživi; — šli bodo oni, ki so dozdaj hodili, — ostali pa bodo, — kdor se ne upa drugam! — Sreča! Našel jo bodeš, če nisi zaspan! — Gospod, ki je tri leta govoril »Neka ide!« — nam je pokazal pot — sam je šel v privatno tvornico!

Sicer — je pa še toliko Vranglovcev nezaposlenih!

— Ali si še pri železnici? —

Srečen, kogar doleti v čilih letih penzijoniranje, kot n. pr. ravnatelja sarajevske direkcije, g. Gaertnerja, ki je dobil pred kratkim svoj »neka ide« — čeprav je eden najboljših železničarjev, kar jih imamo.

Le tako naprej — v kratkem bo pri nas dosežena redukcija uradništva! — Samo radovedni smo, kako bo aparat, kot je železnica z ostalimi uslužbenci funkcioniral.

Gotovo je, da gre samo oni stran od železnice, ki se upa s svojim znanjem in marljivostjo preživeti tudi v privatni službi — zdravi in čili ljudje — najboljše moči. Prve dni februarja je odstopilo samo iz delavnice in kurilnice v Zagrebu nad 120 uslužbencev — samo kvalificirani delavci!

Varujte se »Jugoslovanov.« Pred par dnevi se je mudil v Ljubljani odličen zastopnik češke industrije — ime je v uredništvu na razpolago — in pripovedoval je razne zanimive stvari, kaj je tu in tam videl po svetu. Tako je povedal med drugim, kaj je videl v Londonu in v Egiptu. Kot bogat gospod ima mnogo posla v bankah in menjalnicah in na takih krajih je videl v Londonu in Egiptu na stenah obešene tablice z napisom: Varujte se »Jugoslovanov«! »Jugoslovani so bržkone naši dinarji, pred katerih nakupom stvare angleški bankirji in menjači svoje ljudi . . . Tak je naš kredit v inozemstvu. Bog ve, če je še kakšen naš diplomatski zastopnik v teh krajih videl tako tablico in o tem poročal svoji vladi? Mislimo da ne! — Tako piše »Avtonomist«.

Tiskovni sklad: Jereb Anton 3 Din., Češarek Ivan 1 Din., Zeme Ivan 1 Din., Jagodic Ivan 1 Din., Šuštar Franc 1 Din., Miklošič Ludvik 1 Din., Logar A. 1 Din., Modic Toni 2 Din., Planinšek 1 Din., Polšak 1 Din., Kancler 1 Din., Tomažin Franc 2 Din., Povolič Hinko 2 Din., M. E. iz vesele družbe 10 Din., Lunar Ivan 1 Din. Skupaj 35 Din.

Domače vesti.

Bolnišnice pred zatvoritvijo? Ljubljansko demokratsko glasilo »Jutro« poroča: Čujemo, da se zdravstveni odsek za Slovenijo sklenil zapreti javne bolnice v Ptuju, Murski Soboti, Brežicah in Slovenjem Gradcu. Vsi bolniki, za katere ne obstoja težka opasnost, bodo odpuščeni. Novi bolniki se v bodoče ne bodo več sprejemali. Za ljubljansko in mariborsko državno bolnico so odrejene stroge omejitve glede prejemanja bolnikov. Kot vzrok se navaja pomanjkanje sredstev. Gospodarstvo naših bolnic se vodi na podlagi budžetnih dvanajstin, ki slonijo na lanskem proračanu, katerega postavke so vočigled rastoči draginji že davno postale mnogo prenizke. Tako je ljubljanska bolnica, katere ravnateljstvo, izgleda, da ni gospodarilo z ono varčnostjo, ki je pri takem zavodu potrebna, zašla v materijalne težkoče ker ima čez dva milijona dolgov. Nekateri trgovci so ji odpovedali kredit. — Daleč nas je dovedlo demokratsko-radikalno gospodarstvo!

Vsem rudarjem in rudarskim delavcem!

Obveščamo vse rudarske revirje, da je začela poslovati v Trbovljah neodvisna strokovna organizacija

»ZVEZA RUDNIŠKIH DELAVCEV«

s sedežem v Trbovljah.

Kar je rudarjev in delavcev, njim sorodnih strok, naj pošiljajo tozadevne zglase, pisma in razna vprašanja direktno na t. č. Zvezino upravo to je: »Zveza rudarskih delavcev, pri g. Pravdič, Trbovlje I.

Takoj ko največje podružnice obnovijo delo, se bo sklical občni zbor (kongres), na katerem se izvoli »Zvezina uprava«.

Do prvega kongresa pa vodi vse posle začasni pripravljalni odbor te zveze.

Jesih Peter, t. č. predsednik.

Bogve Franc, t. č. tajnik.

Petdinarski bankovci. Delegacija ministrstva financ javlja uradno: Petdinarski (dvajsetkronski) bankovci državne izdaje se bodo do 5. marca t. l. od davčnih uradov in finančne deželne blagajne brez nadaljnega sprejemali v plačilo, zamenjavali pa le v krajih, kjer ni podružnice Narodne banke in kolikor dopuščajo razpoložljiva sredstva. Pozneje, in sicer do 5. junija t. l. bodo pa ti organi samo še posredovali zamenjavo potom Narodne banke. Podrobnejše določbe so razvidne iz razglasa delegacije od 20. februarja t. l. štev. 225/V/Val, ki se priobči v »Uradnem listu«. Dodatno se objavlja o isti zadevi sledeče: Delegacija ministrstva financ objavlja uradno: Ker se dogaja, da špekulanti z raznimi mamljivimi obljubami ponujajo ljudem svoje posredovanje pri zamenjavi petdinarskih bankovcev, kakor tudi pri zamenjavi poškodovanih bankovcev po zakonu z odbitkom, ki odgovarja manjkujočim delom, kakor tudi zamenjavo petdinarskih bankovcev, opozarjam po razpisu generalnega inšpektorata finančnega ministrstva z dne 13. februarja 1922 J. br. 1467, da Narodna banka in njene podružnice vrše zamenjavo poškodovanih bankovcev po zakonu z odbitkom, ki odgovarja manjkujočim delom, kakor tudi zamenjavo petdinarskih bankovcev, ki se zdaj jemljejo iz prometa. Istotako sprejemajo petdinarske bankovce vse državne blagajne še do vštetega 5. marca 1922 v plačilo. Potemtakem je vsakomur dana prilika, da svoje bankovce brez težkoč zamenja, ne da bi potreboval tujega posredovanja. — Delegacija ministrstva v Ljubljani, dne 21. februarja 1922.

Vidovdanski atentat pred sodiščem po stenografskem zapisniku. Izdala »Slobodna Reč« v Beogradu. — Cena 15 D. Knjiga, ki podaje natančen razvoj procesa, se naroči pri upravništvu »Slobodne Reči« Beograd.

Namesto 25 celih 75 milijonov dinarjev bo plačala naša država Švicarjem za izdelavo niklastega drobiža, ker je vlada plačilo dolžne vsote vedno odlašala v sladki nadi, da se bo kurz dinarja — dvignil.

Čuden red. Pred 10. dnevi smo plačali »Napreju« za 2 meseca naročnino v kronah kr. SHS, ali ga do danes še nismo prejeli. Pa menda se ne jezijo gospodje na »Delavske Novice«, ker jim nismo poslali v pšenični denarni vrednosti?

»Delavski list.« Pod tem imenom je začela izdajati demokratska stranka list, ki je čisto protidelavski. Demokratska stranka ima smisel za zakone o zaščiti države, obznane, za banke, debela korita, verižniške afere itd., ne pa za delavstvo in njegov pravičen socialni napredek.

Dobro začeto. »Naprej« 4. marca priobčuje prošnjo ruskega dijaškega odbora, naj bi slovenska javnost podpirala ruske dijake-emigrante. — »Naprej« pristavlja, naj vsi Slovenci, ki so res »dobre volje«, raje pomagajo onim nesrečnim žrtvam, ki v Rusiji umirajo lakote. Tako je prav! Naj se naša javnost že končno zgane, da pomagamo nesrečnim stradajočim — carističnim emigrantom pa pokažimo vrata! Mi smo le preveč tolerantni nasproti pijavkam delovnega ruskega ljudstva.

Zahvala.

Delavsko pevsko društvo »Solidarnost« v Kamniku se tem potom zahvaljuje požrtvovalnemu delu Franc Stareta, trgovca v Kamniku, kateri je že dvakrat daroval Delavskemu pevskemu društvu po 200 kron.

Delavsko pev. društvo »Solidarnost« v Kamniku.

Socialna šola.

Gospodarske enote in promet.

Poedine fizične osebe, ali množina oseb, katerih volja in potrebščine so merodajne pri vodstvu gospodarstva, se imenujejo gospodarske enote. Na podlagi teh enot se razdeli gospodarstvo v gospodarstvo edinca lastnik premoženja) ali pa skupno gospodarstvo (občina, država). **Privatna** gospodarstva služijo poedini osebi in **javna** gospodarstva pa na podlagi javnega prava skupnosti (občina, okraj, dežela, država, cerkev.)

Posamezno gospodarstvo, ki ni vezano na drugo gospodarstvo, samo ne more obstati, potrebna je vzajemnost, podpora drug drugega. Vas brez mesta, ki ji daje poljsko orodje, obleko itd. ne more obstati. Ravnotako tudi mesto brez vasi ne more živeti, ker je navezano na njene poljske pridelke, kurjavo itd. In ta neprestani spoj poedinih gospodarstev (krojač s čevljarjem, mesto z vasjo itd.) v svrho zamenjave dobrin (kupovanje, najemnina) ali pa brezplačnega dela se imenuje p r o m e t v gospodarskem smislu besede.

Predpogoj prometa pa je, da se potrebe razpredele in delo razdeli.

Celo današnje gospodarstvo sloni na podlagi **prostega prometa.** To se pravi, vsak posameznik naj čuva v prometu svoje lastne koristi in si skuša s prometom nekaj pridobiti. Ta prosti promet pa ne pride popolnoma do veljave, ker bi sicer z izkoriščanjem popolnoma uničil obstoj gospodarsko slabejšega človeka. Država ga skuša omejiti z različnimi zakoni (zakon proti oderuhom, določitev tržnih cen, zakoni za delavstvo itd.) Kako nemočna je država proti principu **prostega prometa,** vidimo zlasti sedaj v povojnem času, ko se je ravno na podlagi prostega prometa razcvelo verižništvo in navijanje cen. V prihodnji številki bomo obravnavali narodno gospodarstvo (nacionalno ekonomijo) in njegovo razdelitev.

Mladinski vestnik.

PSALM DELA.

(Iz nemškega Klem.)

Stoletja sem služilo človeštvu. Tisočletja sem nosilo vsa bremena sveta.

Preobrazilo sem zemljo. Postala je rodovitna in bogata z mojimi rokami.

Iz puščav sem ustvarilo zelenečo deželo. Pustinje sem spremilo v cvetoče vrtove.

Pospravilo sem žetev. Zvozilo sem žito v skednje.

Prehranjevalo sem svet. Vsem narodom sem dajalo pila in jela.

Ukrotilo sem divje živali in jih podvrglo ljudem.

Stkalo sem iz niti blago in lepa oblačila. Oblačilo sem ljudstvo.

Razstrelilo sem gore in zgradilo iz skal ljudska stanovanja.

Posekalo sem gozdne velikane, da prinesem z njimi ljudem veselja in varstva.

Spustilo sem se v globočino zemlje in prineslo na dan njene zaklade.

Delalo sem v ognju plavžev in se nisem balo sikanja pare in zvenečega brnenja železa.

Napravilo sem ljudstva sveta bogatine. S svojimi rokami sem ustvarilo bogastvo sveta.

A moje oči so bile zaslepljene in moje roke položene v spone. Spoznalo nisem, da je bogastvo, ki sem ga ustvarilo jaz, moje. Znalo nisem, da sem nosilo v svojih rokah dobrine življenja.

A odpadle so luskine z mojih očes in pričelo sem videti.

Z vso svojo močjo hočem vstati. Raztrgati hočem svoje spone.

Polastiti se hočem, kar je mojega. Vzeti hočem, kar mi pripada.

Prinesti hočem vsem veselja in izobilja. Ljudstva sveta naj bodo deležna z menoj sreče in mira.

Kajti jaz sem večje od pohlepa. Sem mogočnejše od mamona.

Jaz sem Delo!

Zvezna tiskarna v Ljubljani.